

באר אברהם

להפצת אור תורתו ותולדותיו
מבארו של הצדיק המופלא פועל הישועות
הרה"ק ר' אברהם מקנעהניטש
ברוה"ק ר' יהודה צבי (השני) מסטרעטין (מנו"כ בעיר בוראפעשט)

על פי הבאר

כאמור התייחודה תקופת הנהגתו של הרה"ק ר' יהודה צבי השני מסטרעטין זי"ע שבזמנו גדלה והתפשטה חסידות סטרעטין עד למאוד הן בכמות החסידים והן בערים ומחוזות אשר היה למרכיזה.

ריכוזי חסידי סטרעטין מצאנו בכתובים שהיו בכל הגליל בערים ועיירות גאליציע דאז (כהיום רובם באוקריינע) ובהם, סטרעליסק, סטרעטין, ראהטין, בילקאמין, זואלוב, פידקאמין, בראדי, אוורוב, לבוב, בודזאנוב, נאדבורנא, בוטשאטש, ברעזאן ועוד רבות אחרות.

בחלקן היו בני חסידים של חסידי סטרעטין ובחלקן חברות מיוחדות כשנשתמרו כוללות קוויטלעך עם שמותיהם אשר שלחו לצדיקי בית סטרעטין.

יש לציין שחלקם היו מורכבות כחסידי כמה ענפים משושלת הצדיקים לבית סטרעטין, ובערים אחדות היו הם רוב בני החבורה ובהם התגוררו והתנהגו באדמו"רות צאצאי בית סטרעטין כהרה"ק ר' אליעזר מאזיפאלי בעיר אזיפאלי ובנו הרה"ק ר' נחום מבורשטין שהנהיג עדה גדולה בעיר בורשטין ולאחמ"כ בעיר סטאניסלאב, וכן בעיירות טורקא בה התגורר הרה"ק ר' יחיאל מיכל מטרקא סטרעטין, בבויברקא בה דר הרה"ק ר' אורי מסווירז בן בתו של הרה"ק מהרי"ץ השני ואחר כך הרה"ק ר' יצחק אייזיק בן הרה"ק מהרי"ץ השני ואחי רבינו הרה"ק מקנעהניטש זי"ע. בזבארוב בה התגורר לאחר שנים הרה"ק ר' יצחק אייזיק בן רבינו הק' מקנעהניטש ובעוד עיירות שונות בה התגוררו צאצאי רבותינו הק' מסטרעטין ורובם ככולם הנהיגו עדות סביבם. עוד מנכדי רבותינו הק' עלו לחונן את עפר ארץ הקודש והתגוררו בערי הקודש ירושלים וצפת תוכב"א אך רובם לא התנהגו באדמו"רות.

באחד מרישומי הרשיות בגאליציע בה נמנו החסידות הגדולות שהיו בה מצאנו את חסידות סטרעטין – בורשטין (ככל הנראה חישבו את שניהם יחדיו באשר ממקור אחד יצאו) ובצידה נרשם שיש להם כ"ב בתי חסידים במדינת גאליציע ועוד ג' מחוז למדינה (כמובן אין הרשימות מחייבות ויתכן שבמקומות הרחוקים יותר מגבולות המדינה היו עוד).

וירא והנה הסנה בוער באש והסנה איננו אוכל וגו' (ג. ב.)

יש לבאר אריכות הכתובים בדרך זו, כי כאשר ראה משה רבינו, העניו מכל אדם, את זה המראה שאינו בדרך טבעי איך שהאש בוערת והסנה איננו מתאכל ונשרף, מיד הבין בדעתו אשר אש זו איננה טבעית אלא אש רוחנית מן השמים הוא. אך מיד פנה משה ממחשבה זו ואמר, הרי לא יתכן שאני השפל ראוי לראות מחזה רוחני כזה ואם כן ודאי אין זה כי אם אש גשמית ואם כן תמה מדוע לא יבער הסנה.

וכשראה השי"ת את גודל ענוותנותו אמר לו שזה גופא * הוא הראיה והסיבה אשר ראוי הוא למלוכה * וליתן את התורה על ידו *.

וכך יתפרשו הכתובים על נכון, וירא והנה הסנה איננו אוכל – ולכך הבין אשר אש מן השמים היא, אך מיד ויאמר משה אסורה נא ואראה את המראה הגדול – יש לי לסור ממחשבה זו אשר אני זוכה לראות מראה גדול ושמיימי כזה וודאי אש גשמית היא, וא"כ – מדוע לא יבער הסנה. וירא ה' כי סר לראות – בגודל שפלותו בעיניו, ויאמר אל תקרב הלום – אינך רוצה לקרב אל דעתך אשר אתה ראוי להנהיג ולמלוך על ישראל וכמאמר רז"ל * " אין הלום אלא מלכות ", אך על ידי דבר זה בעצמו – כי המקום אשר אתה עומד עליו מכח דרגה זו אשר אתה עומד בה – אדמת קודש היא התעלית במעלות הקדושה וראוי אתה לאיצטלא זו.

(נר אברהם תפילה ודגל מחנה יהודה שמות)

* וכידוע מאמר הבעש"ט זי"ע "למה אתה בוש, לכך נבחרת", שמטעם זה זה גופא שבוש אתה וירא לגשת, לכך נבחרת וכדכתיב "זבחי אלוקים רוח נשברה". (דגל מחנה אפרים פר' שמיני בשם הבעש"ט).

² ראה בתוספתא (ברכות ד, טז וענין זה בילקוט שמעוני (קח) "שאל לא זכה למלכות אלא מפני הענה".

³ ראה במדבר רבה (ג, א) "ושפל רוח יתמך כבוד, זה סיני, שהשפיל את עצמו לומר שאני נמוך, ועל ידי כך תמך הקדוש ברוך הוא כבודו עליו, ונתנה עליו התורה וזכה לכל הכבוד הזה" וראה עוד במס' מגילה (כט, א). וראה עוד במס' תענית (ז, א) "למה נמשלה תורה למים, מה מים מניחים מקום גבוה והולכים למקום נמוך אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה עליו"

⁷ זבחים קב, א ומדרש רבה ב, ו.

מבאר הישועות

באר המעשיות

"התן דמים למולות" (ד. טו.)

עת מלחמה בעולם. גודי חיילים נעו בין הערים והפילו את חיתתם על יושביהן בעשותם ככל העולה על רוחם כבעת מלחמה דלית דין ולית דיין. הדרכים היו בחזקת סכנה. שודדים גזלו וחמסו באין מפריע. בעיקר פחדו על נפשם תושבי הכפרים והעיירות הקטנות, שהיו מטבע הדברים חשופים יותר לסכנות השונות. בכפר קטן על יד העיר זעליכוב אשר בארץ פולין נולד ילד יהודי. אביו נאלץ לברוח ולהסתתר, מחשש שילקח לצבא, והיולדת נשארה לבדה. היא החליטה לעשות הכול כדי שהילד ייכנס בביתו של אברהם אבינו ביום השמיני ללידתו כמצווה בתורה. בדרך-לא-דרך מצאה עובר שהיה בדרכו לזעליכוב, והתחננה לפניו לעקם דרכו דרך ביתו של ר' גדליה המוהל בעיר, ולבקש ממנו בכל לשון של בקשה לבוא למול את בנה.

ר' גדליה, שהיה מתלמידי הרה"ק המגיד ממעזריטש ז"ל, מייד נענה לבקשת האשה הכשרה שכל חפצה בעת צרה הוא להכניס את בנו לביתו של אברהם אבינו. בני משפחתו הפצירו בו שלא לצאת בדרך בזמן מסוכן כל כך, אך הוא לא שעה לדבריהם ואמר להם כי שלוחי מצווה אינם ניזוקים.

נטל ר' גדליה את תיק כלי המילה ויצא אל הכפר. לא קלה הייתה הדרך. מפעם לפעם נפל ליבו כאשר שמע קולות מתקרבם וכל עצמותיו התרעשו בפחד, אך בסופו של דבר הגיע בשלום לבית היולדת. הוא בדק את הרך הנולד ומצא שהוא בריא ואפשר למולו. עתה פנה אל האישה ושאלה היכן בעלה או איפה יוכל למצוא עוד יהודי, שיהיה סנדק ויאחז את התינוק על ברכיו בשעת המילה. ענתה האישה כי בעלה ושאר האנשים בכפר ברחו והסתתרו מאימת גזירת הגיוס, ואין לה שום ידיעה היכן אפשר למצוא גבר באשר בכל הכפר שוהים עתה רק נשים וילדים.

ר' גדליה נקלע למיצר. מחד, מעולם לא ניסה לערוך ברית בלי סנדק, אך מאידך אם לא יערוך את הברית עכשיו, מי יודע עד מתי תידחה המילה. הוא בדק אם יוכל להחזיק את התינוק ולמול אותו בעצמו, ולבסוף נואש. הדבר לא היה ביכולתו, ולא היה מנוס מלחפש יהודי אחר שסייע בידו. יצא ר' גדליה אל פרשת הדרכים, עמד והמתין זמן רב בעיניים כלות, אולי יזדמן לפניו יהודי שיוכל לסייע במצווה. פתאום נראה מרוחק יהודי מתקרב. בהתרגשות רבה רץ אליו ר' גדליה וקרא בשמחה: "ר' יהודי, הגעת בדיוק בזמן. אתה תשמש סנדק בביתו של אברהם אבינו, ואני אוכל למול את הילד".

מרום שמחה כבר פנה ר' גדליה לשוב לבית היולדת. לא היה לו ספק כי היהודי ימהר אחריו בשמחה לקיים את המצווה הגדולה. אולם כשהביט לאחור הבין כי היהודי אינו מתכוון לבוא עמו והוא ממשך בדרכו. ר' גדליה לא הרפה ממנו. סוף-סוף זימן הקב"ה לפניו יהודי ולא כדי שיוותר עליו. הוא הוא הפציר באיש בדברים עד למאוד כדי לרצות את האישי לבוא עמו, עד שלבסוף התרצה. בדרך פתח בדברים עם האישי, אך הלה כמעט לא ענה דבר. על פי כלי עבודתו שנשא עמו הבין ר' גדליה כי סנדלר הוא. בהגיע לבית היולדת לקח הסנדלר שרפרף, הניחו על הקרקע והתיישב עליו.

ראה ר' גדליה שהאישי אינו מוכן לסייע לו וגם אינו עונה לשאלותיו, והחליט שלא לשית ליבו לכך. הוא הודה לה' על שזימן לו את האפשרות לקיים בכל זאת את הברית. חיש מהר לקח את התינוק בידי האמונות והניחו על ברכיו של הסנדלר. הסנדלר הביט בו במבט תם, אך אחז את התינוק כראוי, ור' גדליה החל במצוות המילה. בירך בקול ובהתרגשות את הברכות "על המילה" להכניסו בביתו של אברהם אבינו". האם הצדקנית, העומדת בצד, מחתה דמעות של שמחה, על שזכתה לערוך ברית מילה לבנה בעתה ובזמנה, וכעבור זמן קצר כבר נכנס התינוק לברית והיה מהול, והמוהל הלישו והחזירו לעריסתו.

ברגע זה הוציא ההלך הסנדלר בקבוק יין מתרמילו ומסרו לר' גדליה. ר' גדליה התמלא שמחה, שכן בבית לא היה יין והוא כבר חשב לברך בלי כוס. הוא מילא את הכוס על גדותיה, ובשמחה וכוונה החל בברכת "אשר קידש ידיד מבטן". בעת הברכה היו עיניו עצומות בדבקות, וכשפקח אותן בסיום הברכה, ראה לתדהמתו כי הסנדלר נעלם ואיננו. לא היה לו שום הסבר איך ברגע אחד נעלם הסנדלר עם תרמילו ועם השרפרף שישב עליו. ור' גדליה החל להרהר שמה היה זה היה אליהו הנביא בכבודו ובעצמו, שבא בשעה הנכונה לערוך עמו את ברית המילה. בהתרגשות רבה בירך לשלום את הרך הנולד ואת היולדת ויצא לשוב לזעליכוב, וליבו מלא שמחה והתרוממות על זכות המצווה ועל כך שאולי אף זכה שאליהו הנביא עמד על ימינו וסמכו. גם עכשיו עברה הדרך בלא שום מכשול ותקלה ובבואו לביתו שמחו בני משפחתו עמו והודו לה' על שחזר בשלום.

עברו כמה חודשים, המלחמה פסקה ונגמרה והארץ שקטה. ור' גדליה פנה מייד לצאת למעזריטש, אל רבו הקדוש המגיד ז"ל, להסתופף בצילו ולמלא את חסרון הזמן הרב שלא היה הדבר ביכולתו. הוא הגיע אל העיר והמתין על יד חדר הצדיק עד אשר הגיע תורו להיכנס. כאשר פתח את הדלת בחודת קודש, לא הספיק אלא לצעוד צעד אחד פנימה, והמגיד קרא אליו בחיבה: "ר' גדליה, שמחת כשחשבת כי הסנדלר אשר מלת את התינוק על ברכיו היה אליהו הנביא. שמחתך תגדל שבעתיים כשתדע כי זכית לראות את בעל הברית, הלא הוא אברהם אבינו בעצמו!".

בסייעתא דשמיא זכו עוד כמה וכמה קבוצות ויחידים להשתטח בזמן האחרון על הציון הקדוש של רבינו ז"ל ע"ה חכו לראות כל מיני ישועות וסייעתא דשמיא מרובה בהצטרפויותיהם אשר הזכירו שם. אחד מהם מסר השבוע לידי המערכת אשר הוא גרוש ל"ע ומצפה שנים ארוכות לזיווג ההגון אך שום דבר לא התקדם אצלו בשנים האחרונות.

לאחר שנסע לפני כמה שבועות מארה"ב לעיר בודאפעשט להתפלל בציון המצוינת ונטל על עצמו לסייע בכמה עניינים למען הציון, מיד החל לראות סייעתא דשמיא מיוחדת בענייניו.

עוד סיפר אברך אחד שנסע לנסיעה מאורגנת להרבה מקומות הקדושים וקברי רבותינו, ובעוד אשר הוא הגיע מארה"ק הגיעו השאר מארה"ב והאברך היה אמור להמתין להם בשדה התעופה (עירפארט) בבודאפעשט.

האברך החליט לנסוע בינתיים להשתטח על ציון רבינו אך הזדרז מאוד בכדי לחזור בזמן לקבוצתו שתגיע. למעשה היו עיכובים רבים בדרכו והוא חשש מאוד האיך ישוב בזמן. אך הוא זכה לראות את זכות רבינו המסייעת בעדו (כמו שאיתא בספר חסידים שהצדיקים יש להם הנאה כשבאים על קברם) והקבוצה הגיע באיחור, בדיוק בעת אשר הוא חזר לשדה התעופה.

רבינו נטמן בביה"ח הארטאדאקסי בבודא.
לתועלת הנוסעים כתובת הציון היא:
Csörsz u. 55, 1124 Budapest
בשביל המרכזי בצד ימין קברו של הגאון
רבי קאפיל רייך אב"ד בודאפעשט, בהמשך
בשורה יותר פנימית מצד ימין קבר רבינו.

הגליון יו"ל בסיועו של
מוז"ר ר' צבי יצחק לאנגנער שליט"א
נכד רבינו ז"ל ע"ה
הוא הגבר אשר נטל על שכמו את זכות
הפצת דברי תורתו של זקינו רבינו הק"ו ז"ל ע"ה

חלק מהוצאות הגליון נתנדבו לזכות ידידנו הנכבד
מוז"ר שלמה בן מאטיל שליט"א
וכל משפחתו שיחיו
לברכה והצלחה בכל העניינים